

การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*

DEVELOPMENT OF COMMUNITY ENTERPRISE POTENTIAL IN MAHA SARAKHAM PROVINCE ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY TO STRENGTHEN THE STRENGTH OF THE COMMUNITY

ธณชัย สิงห์มาตย์*, พิมพ์พรรณ คัยนันท์

Tananchai Singmat*, Pimpan kaiyanan

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

*Corresponding author E-mail: tananchai999s@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 2) เสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ประเภทแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน 109 กลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในเกณฑ์ดี ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลต่อศักยภาพการแข่งขันและมีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งตัวแปรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ความสมดุลของธรรมชาติ ตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การมีส่วนร่วม การวิจัยในระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คนใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันแนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาความรู้ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามให้สูงขึ้น ได้พัฒนาแนวทางทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ชื่อว่า BPOP เป็น Framwork ในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, วิสาหกิจชุมชน, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ความเข้มแข็งของชุมชน

Abstract

This research article is intended to: 1) Study the conditions and needs for developing the potential of community enterprises in Maha Sarakham province in accordance with the sufficiency economy philosophy to strengthen the community 2) Propose guidelines for developing the potential of community enterprises in Maha Sarakham province in accordance with the sufficiency economy philosophy. It is a combination of methods. The sample group consisted of 109 community enterprises in field of food product processing, To collect data, research is used a simple sampling method. The research tools are included questionnaires, data analysis, structural equation model analysis. The results showed that 1) by examining the directness of the causal relationship model for the development of the potential of community enterprises in Maha Sarakham was in harmony with empirical data and in good condition. Sufficiency economy philosophy has influenced in competitiveness. The most influential sufficiency economy philosophy variable is the balance of nature. The strength of the community with the greatest influence is participation. In 2nd phase of the study, the target group consisted of 10 participants which are experts, academics, and community enterprise leaders by using a specific selection method as well as using the critical approach of experts to confirm the approach to developing the potential of community enterprises 2) in order to strengthen the community to solve problems and to develop the knowledge and abilities of community enterprises in Maha Sarakham province to be higher, It has developed guidelines for developing the potential of community enterprises. BPOP is called as a framework for the development and strengthening of community enterprises and sustainability.

Keywords: Capacity Development, Community enterprise, Sufficiency Community Empowerment

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแก่ ปวงชนชาวไทย เพื่อให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตให้มีความสุขได้ในสังคมปัจจุบัน ยิ่งประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจมากเท่าใด พระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก็ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดมากขึ้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ประกอบด้วย 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความรอบรู้ คุณธรรม รัฐบาลได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยได้จัดทำกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้กำหนดการกระตุ้นสร้างจิตสำนึก เริ่มต้นด้วยแนวทางส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และด้านการเอื้ออาทร เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ชุมชน ให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน และขยายผลในพื้นที่ทั่วประเทศ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2544) รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบในการผลิตสินค้าตามความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่ผ่านมาชุมชนประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ แต่มีบางชุมชนที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไป

ได้ต้องล้มเลิกกิจการ สำหรับชุมชนที่ดำเนินการอยู่ได้ บางครั้งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงวิธีการประกอบการ ให้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเทคโนโลยี การเผยแพร่ความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างกลุ่ม ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น (นราวุฒิ สังข์รักษา, 2553) กับเศรษฐกิจโลกซึ่งมีผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบ ทำให้เศรษฐกิจไม่เจริญเติบโตและส่งผลกระทบต่อวิสาหกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง (พัฒน์กมล อ่อนสำลี, 2564) และในปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายๆด้าน เช่น การบริหารจัดการที่ยังขาดทักษะด้านผู้นำ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก ขาดการบริหารจัดการด้านกระบวนการผลิต ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่ได้มาตรฐาน (ชาญยุทธ์ ภาณุทัต, 2551) จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรภายในจังหวัดมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อีกทั้งรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita Income) ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 39,318 บาท เกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้เข้าสู่ครอบครัวนอกเหนือจากรายได้ทางการเกษตร โดยมีแนวคิดที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้น เพื่อที่เกษตรกรทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน ปัจจุบันในจังหวัดมหาสารคามมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 1,778 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิก 29,756 คน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2554) ในช่วงที่ผ่านมากลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามประสบปัญหาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหาด้านการตลาดตลาด ปัญหาด้านการผลิต ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มไม่สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนไปได้ ทำให้บางกลุ่มต้องล้มเลิกกิจการ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในการนำการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นรากฐานของสังคมในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนบรรลุเป้าหมายในระยะยาว คือ ความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาความรู้ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามให้สูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixs Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการ

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ประเภทการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน 129 กลุ่ม มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยใช้ในการคำนวณประชากรที่มีขนาดเล็กหรือทราบขนาดประชากรที่แน่นอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 109 ตัวอย่าง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และนักวิชาการจำนวน 2 คน รวม 10 คน

2. เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ทั้งในด้านเนื้อหา ความหมาย ความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกรายการข้อคำถาม (Best, J. W., 1970) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อคำถาม ซึ่งเชื่อถือได้ของมาตรวัดพบว่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อได้ (Cronbach's Alpha) (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับมีค่ามากกว่า 0.70 (Stan, V., & Saporta, G., 2016)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอไปยังผู้ประสานงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดมหาสารคามและอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผ่านผู้ประสานงานวิสาหกิจชุมชนในแต่ละอำเภอ จำนวน 13 อำเภอในจังหวัดมหาสารคาม จากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เป็นสถิติที่ใช้บรรยายคุณลักษณะคุณสมบัติของประชากร (1) ค่าร้อยละ (percentage) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (2) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร 2) สถิติอนุมาน (inferential statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และหาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปร ด้วยตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling-SEM) (Hair, J. F. et al., 2010)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. จากผลการศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

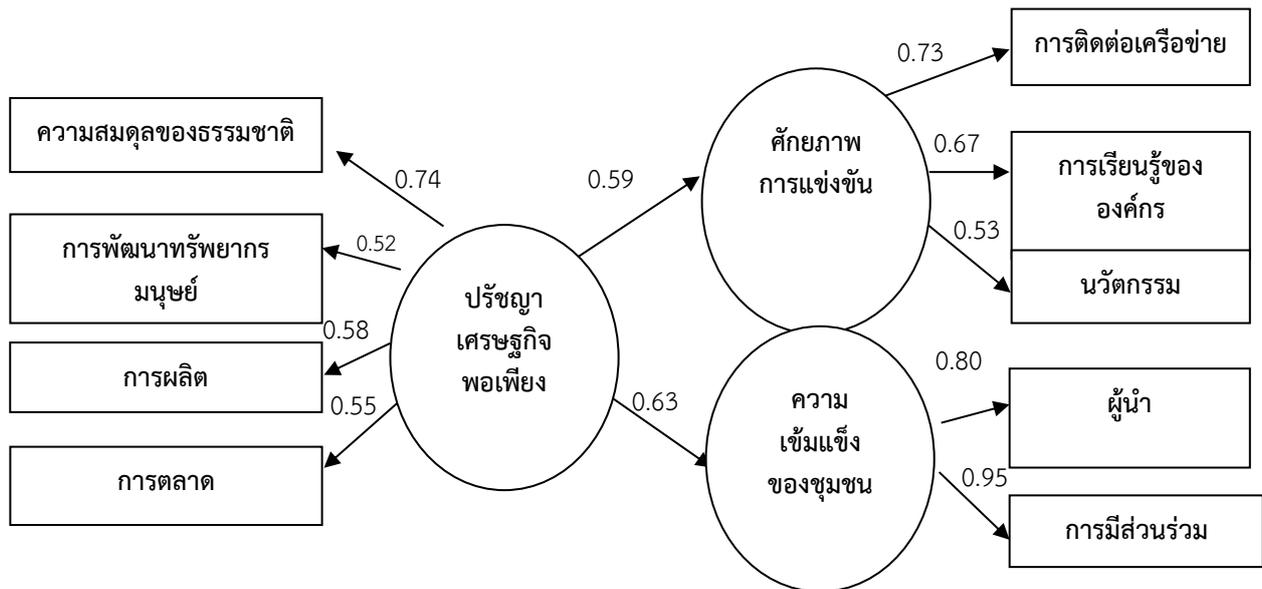
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.10 เพศชาย ร้อยละ 11.90 อายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 38.50 อายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 24.80 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.60 มัธยมศึกษา ร้อยละ 22.00 ระยะเวลาการก่อตั้งกลุ่ม 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.60 มากกว่า 3 – 5 ปี ร้อยละ 29.40 2) ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดมหาสารคาม มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นคล้ายคลึงกัน และมีความคิดเห็นต่อตัวแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามในระดับมากทั้งหมด 4 ตัวแปร โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการผลิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านความสมดุลของธรรมชาติ ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตลาด 3) ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นคล้ายคลึงกัน และมีความคิดเห็นต่อตัวแปรของศักยภาพในการแข่งขันในจังหวัดมหาสารคามในระดับมากทุกตัว

แปร ด้านนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการติดต่อเครือข่าย ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้ขององค์กร 4) ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นคล้ายคลึงกัน และมีความคิดเห็นต่อตัวแปรของความเข้มแข็งของชุมชนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามในระดับมาก ด้านผู้นำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม 5) เมื่อพิจารณารายชื่อของด้านผู้นำ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญสูงสุด ได้แก่ ผู้นำมีการควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี รองลงมาคือ ผู้นำมีความเสียสละต่อส่วนรวม และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

2. การทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองเชิงทฤษฎีกับแบบจำลองเชิงประจักษ์ แบบจำลองเชิงทฤษฎีสอดคล้องกับแบบจำลองเชิงประจักษ์ (Model Fit) ระดับดี ดังนี้

ค่าดัชนี	ค่าตัดสินใจ	ค่าสถิติที่ได้
ไค-สแควร์/องศาอิสระ (Chi-Square/df)	<2.00	54.30/40 = 1.36
ความน่าจะเป็นทางสถิติ (P-value)	p>0.01	0.06
ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA)	เข้าใกล้ 0 (<0.05)	0.02
ค่ามาตรฐานรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Square Residual : SRMR)	<0.08	0.06
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI)	>0.90	0.96
ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ (Non-Normal Fit Index : NNFI)	เข้าใกล้ 1 (>0.90)	0.99
ดัชนีวัดระดับความสัมพันธ์ (Relative Fit Index : RFI)	เข้าใกล้ 1	0.97
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI)	>0.90	0.98
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI)	เข้าใกล้ 1 (>0.90)	0.96
ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Critical N :CN)	>200	491.91

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง ได้แบบจำลองสุดท้ายซึ่งตัวแบบสุดท้ายได้ค่าสถิติ คือ Chi-Square/df = 1.36, p-value = 0.06, RMSEA = 0.02, SRMR = 0.06, CFI = 0.96, NNFI = 0.99, RFI = 0.97, GFI = 0.98, AGFI = 0.96 และ CN = 491.91 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 1 แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝง ความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลต่อศักยภาพการแข่งขัน มีค่าเท่ากับ 0.59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเท่ากับ 0.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแสดงได้ด้วยตัวแปร ความสมดุลของธรรมชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การผลิต และการตลาด โดยค่าอิทธิพลของความสมดุลของธรรมชาติ ที่อธิบายต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ 0.74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าอิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่อธิบายต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ 0.52 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าอิทธิพลของการผลิตที่อธิบายต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ 0.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าอิทธิพลการตลาดที่อธิบายต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของศักยภาพการแข่งขัน สามารถแสดงได้ด้วยตัวแปรการติดต่อเครือข่าย การเรียนรู้ขององค์กร และนวัตกรรม โดยค่าอิทธิพลของการติดต่อเครือข่าย ที่อธิบายต่อศักยภาพการแข่งขัน มีค่าเท่ากับ 0.73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าอิทธิพลของการเรียนรู้ขององค์กร ที่อธิบายต่อศักยภาพการแข่งขัน มีค่าเท่ากับ 0.67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าอิทธิพลของนวัตกรรม ที่อธิบายต่อศักยภาพการแข่งขัน มีค่าเท่ากับ 0.53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลของความเข้มแข็งของชุมชน สามารถแสดงได้ด้วยตัวแปรผู้นำ และการมีส่วนร่วม โดยค่าอิทธิพลของผู้นำ ที่อธิบายต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเท่ากับ 0.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมที่อธิบายต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเท่ากับ 0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สมมติฐานการวิจัย	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทาง	ผลการทดสอบ
H1 : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง → ศักยภาพการแข่งขัน สมการ : ศักยภาพการแข่งขัน = 0.59 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง + 0.65	0.59	สนับสนุน สมมติฐาน
H2 : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง → ความเข้มแข็งของชุมชน สมการ : ความเข้มแข็งของชุมชน = 0.63 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง + 0.43	0.63	สนับสนุน สมมติฐาน

2. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาความรู้ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามให้สูงขึ้น ให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานจากการนำข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 และแนวคิดทฤษฎี การจัดการความรู้การศึกษาจากตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำแนวคิดที่ได้มาสังเคราะห์สรุปแนวทางการสร้างรูปแบบจำลองแนวการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ปรากฏผลการวิจัย จากการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย นักวิชาการ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ และประธานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการวิพากษ์แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมและสามารถนำรูปแบบไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ จากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ชื่อว่า BPOP มีรายละเอียดดังนี้

Framework

Organization Learning

Balance of nature

Participation

Production

ภาพที่ 2 BPOP Framework

อธิบายได้ดังนี้ Production

B = Balance of nature คือ ความสมดุลของธรรมชาติ

P = Production คือ การผลิต

O = Organization Learning คือ การเรียนรู้ขององค์กร

P = Participation คือ การมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

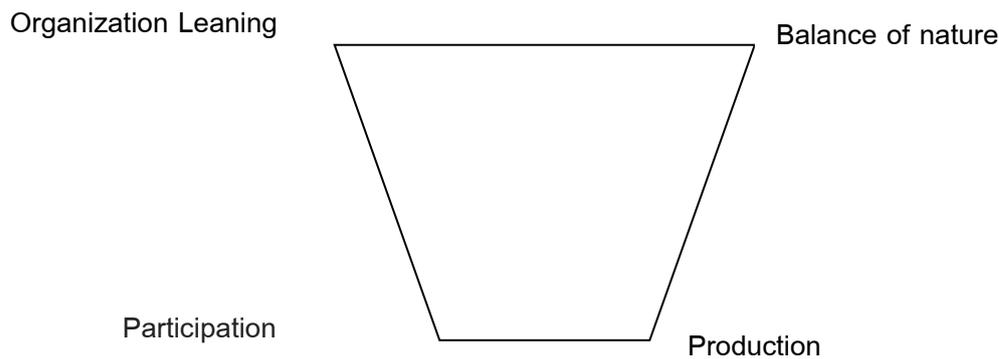
1. จากผลการศึกษาศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อศักยภาพการแข่งขันและความเข้มแข็งของชุมชน โดยแบบจำลองโครงสร้างเชิงประจักษ์สอดคล้องกับแบบจำลองโครงสร้างเชิงทฤษฎี ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรให้ความสำคัญต่อ การสร้างความสมดุลของธรรมชาติ การผลิต การเรียนรู้ขององค์กร และการมีส่วนร่วม การอภิปรายผล แบ่งประเด็นการอภิปรายเป็น 2 ส่วน ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่คำนึงถึงการพึ่งพาอาศัยกัน พร้อมๆ กับรักษาความสมบูรณ์ของธรรมชาติไปด้วย โลกทรรศน์ของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับอุดมการณ์ คือ มนุษย์แต่ละคนไม่ได้เป็นศูนย์กลาง แต่ละคนอยู่ได้ด้วยพึ่งพาอาศัยกัน และพึ่งพาธรรมชาติ โลกทรรศน์ของเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ให้ความสำคัญกับเงิน โดยถือว่าเงินเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ความมั่นคง แต่เงินอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน สิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องปัจจัยยังชีพพื้นฐาน ศักยภาพการแข่งขัน ความสามารถในการแข่งขันหรือผลการดำเนินการของธุรกิจ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันสามารถทำให้ผู้ประกอบการมองเห็นขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจตนเองได้อย่างชัดเจนซึ่งถึงแม้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในการแข่งขันที่ได้มานั้นมิได้บ่งบอกว่าธุรกิจของตนเองมีความสามารถที่เหนือกว่าผู้ประกอบการรายอื่นๆ แต่ก็ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับปรุงกิจกรรมในด้านที่บกพร่องได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (อนุชา คุณมี, 2551) ความเข้มแข็งของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรและการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และสร้างจิตสำนึก การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนรวมทั้งในการประสานทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ควรเน้นการให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ควรมีการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ในประเด็นของแต่ละกลุ่ม 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องเน้นในเรื่องการสร้างสมดุลทางธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ศักยภาพในการแข่งขันของชุมชนนั้นจะต้องมีการติดต่อเครือข่าย การสร้างเครือข่ายในวิสาหกิจชุมชนที่กำลังดำเนินกิจการอยู่ นอกจากนั้นจะต้องมีในเรื่องของการเรียนรู้องค์กร การเรียนรู้ในกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การสร้างนวัตกรรมก็เป็นตัวแปรหนึ่งในการสร้างศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องสร้างนวัตกรรมเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ความเข้มแข็งของชุมชน ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ความเป็นผู้นำ และจะมีส่วนร่วม ดังนั้นในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้นจึงเกิด BPOP เป็น Framework ในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมั่นคงและยั่งยืนต่อไป แนวทางทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ชื่อว่า BPOP มีรายละเอียดดังนี้ Framework

อธิบายได้ดังนี้ Production

B = Balance of nature คือ ความสมดุลของธรรมชาติ

P = Production คือ การผลิต

O = Organization Learning คือ การเรียนรู้ขององค์กร

P = Participation คือ การมีส่วนร่วม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) สภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อศักยภาพการแข่งขันและความเข้มแข็งของชุมชน และหากเมื่อพิจารณาตามอิทธิพลของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ตัวแปร ความสมดุลของธรรมชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การผลิต การตลาด มีอิทธิพลต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นหมายความว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้นจำเป็นต้องอาศัยหลัก ความสมดุลของธรรมชาติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง การผลิต และการตลาด หากพิจารณาถึงศักยภาพการแข่งขันของชุมชน ชุมชนจะสามารถมีศักยภาพในการแข่งขันได้นั้นมีตัวแปรที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือคือ การติดต่อเครือข่าย การเรียนรู้ขององค์กร และการสร้างนวัตกรรมของชุมชน และหากเมื่อพิจารณาถึงความเข้มแข็งของชุมชนจะพบว่า ผู้นำมีความสำคัญมากกับความเข้มแข็งของชุมชน 2) แนวทางในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปสู่การแก้ปัญหา และการพัฒนาความรู้ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามให้สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมและสามารถนำรูปแบบไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ จากการวิพากษ์ของ ผู้ทรงวุฒิ ได้พัฒนาแนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้ชื่อว่า BPOP เป็น Framwork ในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมั่นคงและยั่งยืน ดังนั้นหากต้องการชุมชนที่เข้มแข็งจะต้องให้ความสำคัญกับผู้นำ และต่อมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของชุมชนจึงจะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสาร จำกัด.

- ชาญยุทธ์ ภาณุทัต. (2551). แนวทางในการตัดสินใจเลือกเพาะเห็ด. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักวิจัยและเพาะเห็ดแห่งประเทศไทย.
- นราวุฒิ สังข์รักษา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น. ใน จังหวัดราชบุรี ปรึญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัฒนภมล อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23(1), 195-206.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2554). ข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). ไต้เบื้องพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- อนุชา คุณมี. (2551). ผลกระทบของกลยุทธ์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ บธ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Best, J. W. (1970). *Research in education*. Englewood Cliffs: NJ Prentice-Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing*. (5th ed). New York: Harper Collins Publishers Ins.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed). New York: Pearson Education Inc.
- Stan, V., & Saporta, G. (2016). *Customer Satisfaction and PLS Structural Equation Modelling An Application to Automobile Market*. Retrieved July 18, 2020, from <http://cedric.cnam.fr/PUBLIS/RC825.pdf>.